Cena 60 gr.   Цана 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА - КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 38 (186) БЕЛАСТОК 20 ВЕРАСНЯ 1959 ГОДА ГОД IV

ЗАДАННІ ЕСЦЬ -ТРЭБА ІХ РЭАЛІЗАВАЦЬ

Нядаўна закончыў сваю працу І Краёвы з'езд сельскагаспадарчых гурткоў, на якім дэлегаты абмеркавалі і накрэслілі план працы на будучыню для сваёй арганізацыі. Усё гэта знайшло адлюстраванне ў пастанове з'езду.

Аб чым у ёй гаворыцца?

З'езд сцвердзіў, што дагэтуляшні вопыт у галіне развіцця сельскагаспадарчых гурткоў гаворыць аб тым, што яны з'яўляюцца карыснай формай дзейнасці, у якой вызваляецца творчая грамадская ініцыятыва сялян.

Стварэнне фонду развіцця сельскай гаспадаркі — чытаем у пастанове — значна пашырае сродкі дзейнасці сельскагаспадарчых гурткоў і стварае ўмовы, каб узброіць сялянскую гаспадарку сучаснай тэхнікай ад якой залежыць прагрэс сельскай гаспадаркі і ўзрост сельскагаспадарчай вытворчасці, дае магчымасць значна павялічыць сельскагаспадарчыя капіталаўкладанні і забяспечыць выкананне задання, пастаўленага ІІІ З'ездам ПАРП — павелічэнне сельскагаспадарчай вытворчасці ў 1959 — 1965 гадах на 30 прац.

Пастанова звяртае таксама ўвагу на ўласныя сродкі сялян пры рознага роду ўкладаннях.

Сельскагаспадарчыя гурткі, не чакаючы на надзел трактараў і сельскагаспадарчых машын павінны збіраць уласныя сродкі ў выглядзе членскіх укладаў і прызначыць на гэтую мэту даход з гаспадарчай дзейнасці гуртка.

Далей у пастанове гаворыцца, што з'езд адабрае пастановы ЦК ПАРП і НК ЗСЛ аб канкрэтным павелічэнні капіталаўкладанняў на меліярацыю.

Побач з мабілізацыяй сялян да правядзення новых меліярацыйных работ і абнаўлення існуючых меліярацыйных абсталяванняў найважнейшым заданнем сельскагаспадарчых гурткоў з'яўляецца тое, каб гурткі належным чынам гаспадаравалі там, дзе ўжо праведзена меліярацыю і там, дзе яе не трэба праводзіць.

Істотную ролю ў арганізацыі сельскагаспадарчай вытворчасці, у сельскагаспадарчым прагрэсе і ў інтэнсіфікацыі сельскай гаспадаркі, павінна адыгрываць кантрактацыя. У новых умовах працы сельскагаспадарчых гурткоў кантрактацыя павінна стацца дадатковым фактарам аб'яднання вытворчых намаганняў вёскі.

Фонд развіцця сельскай гаспадаркі, які ствараe ў сельскагаспадарчых гуртках трывалую матэрыяльную базу і які з'яўляецца асновай для распаўсюджвання яе, дазваляе сельскагаспадарчым гурткам значна шырэй і больш шматбакова развіваць гаспадарчую дзейнасць. Гэтая дзейнасць у галоўным павінна быць накіравана на выкарыстанне вялікіх вытворчых рэзерваў, якія існуюць у нашай сельскай гаспадарцы.

Максімальнае выкарыстанне існуючых рэзерваў, падцягванне слабейшых гаспадарак да ўзроўню перадавых гаспадарак якія паказваюць высокія вытворчыя вынікі, павінна стацца задачай планавай дзейнасці кожнага сельскагаспадарчага гуртка.

Шмат месца ў пастанове прысвячаецца задачам сельскагаспадарчых гурткоў у галіне распаўсюджвання сельскагаспадарчых ведаў.

Побач з павышэннем узроўню сельскай гаспадаркі трэба павышаць культурны ўзровень сялян, пашыраць іх светапогляд развіваць творчую ініцыятыву ў будаўніцтве новага, культурнага жыцця ў вёсцы.

Такія асноўныя заданні паставіў перад арганізацыяй І Краёвы з'езд сельскагаспадарчых гурткоў. Яны павінны быць з гонарам выкананы. Але так будзе тады, калі да рэалізацыі правідловых і канкрэтных задач, якія паставіў з'езд, возьмуцца ўсе мясцовыя арганізацыі, не толькі яны. Справа датычыць усёй нашай вёскі і таму трэба яе рэалізаваць усімі нашымі грамадскімі сіламі.

У гэтай ганаровай працы як найактыўнейшы ўдзел павінны прыняць члены БГКТ, асабліва яго актыў.

Няважна, што ў кілішках аранжада, тост падымаецца па ўсім правілам. Чокаюцца кіраўнік гродзенскай дэлегацыі, загадчык Абласнога Упраўлення культуры Андрэй Салаўёў і кіраўнічка хору пры ГП БГКТ Галена Зюлкоўская.

ПРЫЯЗДЖАЙЦЕ ДА НАС ЧАСЦЕЙ

Вестка аб тым, што самадзейныя артысты Гродзенскай вобласці 11 верасня будуць выступаць у Беластоцкім тэатры, была прынята грамадскасцю нашага горада з вялікім задавальненнем. Ужо з самай раніцы 11 верасня не было білетаў у касах. Распраданы яны былі на многа раней.

У 16 гадзін глядзельная зала тэатра была перапоўненай. Усе прагна чакалі, каб убачыць савецкіх людзей, нашых братоў з Гродзенскай вобласці. І вось падымаецца занавес. На сцэне хор у нацыянальных прыгожых касцюмах. Глядзельная зала бурна рэагавала на кожны нумар праграмы і вельмі часта дамагалася яго паўтарэння.

Салісты таксама заваявалі любоў гледача. Сакрэт паспеху самадзейных спевакоў не толькі ў тым, што яны надзеляны добрымі галасамі, але і ў самым падборы рэпертуара.

Пластычны эцюд у выкананні М. Уколавай, а таксама танцы самадзейнікаў выклікалі агульнае захапленне беластоцкага гледача. Асабліва да спадобы прысутных прышлася «Беларуская вясельная кадрыль». А эксцэнтрычны жарт «У кухні» кранаў прысутных вялікім майстэрствам выканаўцаў.

Вялікае майстэрства мастацкага чытання паказаў П. Дакука, выконваючы маналог Незнамава з п'есы А. Астроўскага «Без віны вінаватыя».

Дзве з паловай гадзіны канцэрта надта хутка праляцелі. Мілым гасцям Гродзенскай вобласці беластачане прынеслі шмат букетаў кветак і прасілі іх каб часцей прыязджалі ў наш горад. Людзей розных краін найбольш зблiжае і

Жартоўныя песні ў выкананні гродзенцаў напэўна спадабаліся ўсім, аб гэтым сведчаць задаволеныя міны выканаўцаў.

роднiць паміж сабой песня, музыка і танец. Вось гэта адчувалася асабліва моцна падчас сустрэчы самадзейнікаў Гродзенскай вобласці з мастацкім калектывам Галоўнага Праўлення БГКТ. Глыбокі хвалюючы змест маюць такія сустрэчы, яны — яркае праяўленне моцнай і непарушнай дружбы народаў сацыялістычных краін, праяўленне сяброўства дзвюх акруг — Беластоцкага ваяводства і Гродзенскай вобласці. Такія сустрэчы з братамі з Беларусі спрыяюць дальнейшаму ўмацаванню нашага супрацоўніцтва.

Самадзейнікі з Гродзенскай вобласці далі канцэрты ў павятовых мястэчках: Саколцы, Гайнаўцы і Бельску. Як у Беластоку, так і ў гэтых мястэчках дарагія госці сустракаліся з цёплым прыёмам насельніцтва. Вось як гаворыць аб гэтым кіраўнік дэлегатаў з Беларусі А. Салаўёў — старшыня Гродзенскага ўпраўлення культуры:

« — Нашыя сустрэчы з насельніцтвам Беластоцкага ваяводства выходзілі за рамкі культурных сувязей і змяняліся ў сапраўдную маніфестацыю дружбы. І было відаць, што гэтая цеплыня выплывала ад чыстага сэрца. Мы яшчэ ясней уяўляем сабе, што савецкі чалавек на польскай зямлі карыстаецца вялікім паважаннем і аўтарытэтам».

А. Салаўёў выразіў шчырую падзяку кіраўніцтву Беластоцкага ваяводства, не толькі за цёплы прыём, але таксама і за тое, што яно арганізавала экскурсію па Беластоку, а таксама паездку ў Белавежу ў музей, дзе госці пазнаёміліся з жывёльным светам пушчы.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

фота — Рыбінскі

Але растацца пара наступае...

ЦЭЛЬНЫ ВЫСТРАЛ

САВЕЦКІ СЦЯГ НА МЕСЯЦЫ

Хоць і запуск савецкай ракеты на Месяц нас не здзівіў, то аднак мы сапраўды захопленыя гэтым агромным дасягненнем. Цяжка сказаць, ці кожны разумее, якім агромным дасягненнем савецкіх вучоных з'яўляецца запуск новай ракеты. Ды і сапраўды, Месяц акружае Зямлю ў адлегласці каля 400 тысяч кіламетраў. Гэтая адлегласць складае каля 10-разовую акружнасць Зямлі на экватары. Пры гэтым савецкая ракета важыла паўтары тоны, без змешчанага ў ёй паліва. Велічыня гэтай ракеты падкрэслівае параўнанне яе з велічынёй амерыканскага «Піонера IV», які падобна папярэдняй савецкай ракеце, стаўся спадарожнікам сонца. «Піанер» быў 63 разы меншы, а яго засобнік з навуковай апаратурай важыў толькі 16 кг. Што ж за прапорцыя. Засобнік савецкай новай ракеты важыў 390 кг. дзе змяшчалася значна больш навуковых прыладаў чымсці ў амерыканскім «Піанеры». Былі там 3 . радыёстанцыі, якія працавалі на шасці дыяпазонах, прылады для памераў радыяцыі, гравітацыі, сонечнага выпраменявання, а таксама надзвычай дакладныя прылады для кіравання. Нельга не ўпамянуць і пра чырвоны сцяг з надпісам СССР, які, мабыць, пры сутыкненні ракеты з Месяцам не быў знішчаны.

Ды і не толькі размеры савецкай ракеты сцвярджаюць вялікае дасягненне савецкіх вучоных. Трэба ўявіць сабе тое, што трапіць у Месяц снарадам выстраленым з Зямлі, сапраўды цяжкая справа. Снарад павінен быць выстраленым у адпаведны момант, а хуткасць яго неабходна ведаць на кожным адрэзку дарогі. Каб вырвацца за мяжу зямнога прыцягнення такі снарад павінен мець т. зв. другую касмічную хуткасць, а г. зн. не менш чымсці 11,2 км. у секунду. У дальнейшай фазе палёту хуткасць ракеты павінна паменшыцца так, каб атрымалася сутыкненне абодвух гэтых цел. У выпадку адхілення траекторыі снарада, або змены хуткасці, ракета магла б мінуць Месяц і ляцець далей у касмічныя прасторы і стацца, як перадапошняя савецкая ракета, спадарожнікам Сонца, або, калі ўвойдзе ў арбіту прыцягнення Месяца зробіцца яго спадарожнікам.

Вучоныя так Усходу, як і Захаду звяртаюць асаблівую ўвагу на вялікія цяжкасці, якія спадарожнічалі пры запуску гэтай ракеты. Дырэктар планетарыя Фельс др. І. М. Левіт ахарактарызаваў савецкую сістэму кіравання ракетай славамі: «яна павінна быць чартоўскі добрай»... павінны былі яны паменшыць хуткасць ракеты, каб трапіць у Месяц». Вялікае значэнне савецкіх дасягненняў заключаецца ў тым, што яно яшчэ раз пацвердзіла перавагу сацыялістычнай краіны над капіталістычнай. Мы ў Польшчы з асаблівай радасцю прынялі вестку аб гэтым факце, таму, што ён замацоўвае нашае перакананне аб перавазе сацыялізма над капіталізмам. Савецкая месячная ракета з'яўляецца, безумоўна, яшчэ адным прыкладам справядлівасці думкі, аб неабмежаваных магчымасцях навукі ў сістэме савецкага ладу, аб агромных тэмпах тэхнічнага прагрэса. Словы аб высшасці Савецкай навукі і тэхнікі над навукай і тэхнікай у ЗША, яшчэ раз пацвердзіліся. Значная частка амерыканскіх вучоных і палітыкаў прытрымлівалася думкі, што Савецкі Саюз перагнаў да гэтага часу Злучаныя Штаты Амерыкі толькі ў галіне навейшага паліва, застасаванага ў ракетах. Трапны запуск месячнай ракеты з'яўляецца доказам, што адначасова і ў галіне здальнага кіравання Савецкі Саюз мае значную перавагу над Амерыкай.

Намеснік старшыні брытанскага міжпланетарнага таварыства акрэсліў савецкае дасягненне як «гістарычны момант для ўсяго чалавецтва» і вымушаны быў прызнаць, што: «Рускія маюць не толькі агромныя мнагаступенчатыя ракеты, але і могуць нацэльваць іх з вялікай дакладнасцю». Мы ўсе разумеем, што так дакладны запуск ракеты на месяц, з'яўляецца агромным крокам уперад у працах, накіраваных да высылкі чалавека ў міжпланетныя прасторы. І на гэты факт звяртае ўвагу шмат вучоных. Аднак палітыкі побач з думкамі, што высылка чалавека на Месяц і далей сёння ўжо значна бліжэйшая чымсці тыдзень таму назад, мяркуюць, што першай краінай, якая зробіць гэтае, будзе Савецкі Саюз.

Аднак гэта ўжо справа будучыні. А цяпер нельга не звярнуць увагу на палітычнае значэнне савецкага дасягнення.

Ракета сустрэлася з Месяцам толькі за два дні да прыезда М. С. Хрушчова ў ЗША. У выніку гэтай падзеі Амерыканцы, якія першапачаткова імкнуліся выклікаць захапленне савецкіх дзеячоў сваімі дасягненнямі, будуць прымушаны схіліць галаву перад дасягненнямі вучоных сацыялістычнай дзяржавы. Намеснік прэзідэнта Ніксон безумоўна будзе пры гэтым чырванець, таму, што на некалькі гадзін перад сутыкненнем ракеты з Месяцам ён сцвердзіў: «да гэтага часу няма яшчэ доказу, што савецкая ракета сапраўды была запушчана на Месяц». Сапраўды, амерыканскі намеснік прэзідэнта жадаў бы, каб савецкая ракета ляцела так нетрапна, як усе амерыканскія дагэтуль. Рускія аднак не схібілі і сумняваюсь, каб амерыканцы маглі паверыць словам Ніксана, што: «у навуковых адносінах і ў галіне асветы мы далёка перагналі Саветы».

Намеснік прэзідэнта безумоўна размінуўся з праўдай і ўжо сёння закідваюць яму гэта другія амерыканскія палітыкі, а таксама вучоныя і публіцысты.

У той момант, калі ўвесь свет прыняў з вялікім прызнаннем савецкае дасягненне, толькі ў ГФР знайшлося некалькі адасобленых галасоў, якія ўказвалі на мілітарны аспект савецкіх навуковых дасягненняў. Гамбургскі «Ді Вэльт» піша, што, калі рускія з такой дакладнасцю запусцілі ракету, тады і аднолькава дакладна могуць кіраваць міжкантынентальныя снарады. Пастаноўка гэтай праблемы, хоць і справядлівая, на старонках заходнегерманскай прэсы мае асаблівае значэнне. «Ді Вэльт» у савецкім дасягненні бачыць якраз пагрозу для міру, а адтуль, ужо толькі адзін крок да падтрымкі дальнейшага ўзбраення і завастрэння напружанасці. Усё шчасце ў тым, што гэтыя пасобныя выкрыкі заходнегерманскай прэсы, не знаходзяць падтрымкі ў шырокіх кругах на ўсім свеце.

Простыя жыхары Зямлі імкнуцца бачыць у савецкім дасягненні перш за ўсё дальнейшы крок у напрамку пазнання і заваёвы касмічных прастораў. Здзейсненне найбольшай мары чалавецтва — палёт на другую планету, дзякуючы савецкім навуковым дасягненням з кожным днём усё бліжэйшае. Таму, сумесна з мільёнамі другіх людзей выражаем сардэчную ўдзячнасць савецкім інжынерам і тэхнікам, якія сканструявалі месячную ракету.

У. ЛАЗІНСКІ

М. С. Хрушчоў з сям'ёй. Злева ў першым радзе ўнучка Юлія, , М. С. Хрушчоў, унук Мікіта, жонка Ніна Пятроўна. З левага боку ў другім радзе: Аляксандр Аджубей, рэдактар «Известий» — зяць М. С. Хрушчова, сын Сяргей з жонкай Галінай, дочкі М. С. Хрушчова Юлія і Рада — жонка Аджубея, унук Аляксей, дачка Галена.

Фота — ЦАФ

ЛУННАЯ СЕРЭНАДА

„Правда"

З КРАІНЫ

«ЗУБР»

Першы «Зубр» — новы польскі грузавік з дызельны рухавіком сышоў з канвеера Ельчанскага аўтазавода (Вроцлаўскае ваяводства). Грузавік, магутнасць рухавіка якога 110 конскіх сіл, развівае скорасць да 80 кіламетраў у гадзіну, расходуе 16—24 літры паліва на 100 кіламетраў. Грузападымальнасць аўтамабіля 8 тон. Ён можа цягнуць сямітонны прычэп. Да канца года завод выпусціць 25 такіх машын, у будучым годзе — 200.

ЭКСПАРТ.

16 мільёнаў тон каменнага вугалю і 6 мільёнаў тон бурага вугалю вывязе ў гэтым годзе Польшча. У краіны народнай дэмакратыі, галоўным чынам у Германскую Дэмакратычную Рэспубліку, будзе вывезена 8 мільёнаў тон каменнага вугалю, 6 мільёнаў тон бурага вугалю і 2 мільёны тон коксу. У цяперашні час Польшча экспартуе вугаль і ў 20 капіталістычных краін.

Польскія спецыялісты ў галіне горназдабываючай прамысловасці распрацавалі і здалі ў эксплуатацыю ў пасляваенны час 1.300 прамысловых аб'ектаў. Паслугамі польскіх праекціроўшчыкаў карыстаюцца многія краіны, у тым ліку Кітайская Народная Рэспубліка, Чэхаславакія, Венгрыя, Румынія, Югаславія. У КНР польскія спецыялісты запраектавалі будаўніцтва 4 фабрык па ўзбагачэнню вугалю і 3 шахты. У Албаніі пад кіраўніцтвам польскіх інжынераў будуюцца дзве шахты і фабрыка па ўзбагачэнню вугалю. Для ўсіх гэтых будоўляў Польшча пастаўляе камплекснае абсталяванне.

БУДАЎНІЦТВА

Узвядзенне плаціны і гідраэлектрастанцыі на рацэ Буг у раёне мястэчка Дэмбе — самая буйная ў цяперашні час будоўля ў краіне. Гідраэлектрастанцыя ўступіць у строй у 1962 годзе і будзе выпрацоўваць штогод 100 мільёнаў кілават-гадзін электраэнергіі.

Адначасова хуткімі тэмпамі працягваецца будаўніцтва 17-кіламетравага канала які злучае Буг з Віслай. Першая чарга канала ўжо здадзена ў эксплуатацыю.

Карэспандэнцыя з Мінска

ДРУГАЯ ЎСЕБЕЛАРУСКАЯ СПАРТАКІЯДА

Як вялікую і радасную падзею чакалі фізкультурнікі БССР адкрыцця 2-ой Усебеларускай спартакіяды — агляду дасягненняў беларускага спорту. Папярэджвалі яе масавыя спаборніцтвы ў калектывах, спартакіяды раёнаў, гарадоў, абласцей, у якіх удзельнічала 1 270 тысяч чалавак — кожны сёмы жыхар рэспублікі. У перыяд падрыхтоўкі да спартакіяды 160 спартсменаў выканалі нарматывы майстра спорту і звыш тысячы — першага разраду. І лепшыя з лепшых прыехалі ў Мінск.

11 ліпеня. Авальная чаша 40-тысячнага стадыёна «Дынама» запоўнена да адказу. Гучаць фанфары. Урачыста плыве мелодыя беларускага гімна. Лепшыя спартсмены рэспублікі падымаюць дзяржаўны сцяг БССР. Спартакіяда адчынена! Каралева спорту — лёгкая атлетыка прыцягнула найбольшы лік гледачоў. І гэта не выпадкова.

У рэспубліцы 221 тысяча лёгкаатлетаў. Сярод іх праслаўленыя спартсмены: рэкардсменка свету на дыстанцыі 200 і 400 метраў МАРЫЯ ІТКІНА, чэмпіён і рэкардсмен Еўропы па кіданню молата МІХАІЛ КРЫВАНОСАЎ, рэкардсмен Еўропы па скокам з шастом УЛАДЗІМІР БУЛАТАЎ, пераможца кроса «Юманітэ» ЕЛІЗАВЕТА ЕРМАЛАЕВА і другія.

Першыя старты адзначыліся новым рэкордам рэспублікі. Старшыня каманды Гродзенскай вобласці Гіві Гогоберыдзе скочыў у вышыню на 2 метры. Ён перамог, але не закончыў спаборніцтвы. Планка паднята яшчэ на 3 сантыметры. Разбег, штуршок і бура авацый. Рэкорд БССР палепшаны. Даецца старт фінальнаму забегу для жанчын на 80 м. Сярод удзельніц чэмпіёнка Еўропы і СССР Е. Ермалаева. Ніхто не сумняваецца ў яе перамозе. Ермалаева вядзе бег. Да фініша 800 метраў. Но што здарылася? Чаму праслаўленая спартсменка застаецца з заду? Маладая мінчанка Тацяна Аўрамава робіць мошчны рывок. Яна першай разрывае грудзьмі істужку. Выдатны вынік — 2 мінуты 08.4 секунды.

З такой жа напружанасцю спаборнічалі кідальнікі, бягуны на сярэднія і доўгія дыстанцыі, прыгуны з шастом, дзесяціборцы. Лёгкаатлеты паказалі 11 вынікаў майстра спорту і 60 першаразрадных. У камандным заліку перамогу заваявалі спартсмены Мінска.

Зусім нядаўна зборная каманда Беларусі перамагла ў боксе зборную каманду Венгрыі. Гэта гаворыць аб майстэрстве беларускіх баксёраў. Сярод іх пераможцы над камандай Варшавы, 2-ой зборнай СССР.

Схватка цяжкаатлетаў, удзельнікаў першынства па класічнай барацьбе. Перамог майстар спорту Сяргей Залускі (справа).

Рынг на стадыёне «Дынама». 40 тысяч гледачоў не адрываюць вачэй ад паядынкаў майстроў баксёрскай рукавіцы. Імёны беларускіх баксёраў: Ватвінніка, Засухіна, Янкаўца, Абакумоўскага, Крывабока, Прупаса, Немыкіна, Камінскага, Хапечыка, Ільчанко вядомы далёка за межамі Беларусі.

Шмат майстроў спорту ў Беларусі, а сярод іх тыя, хто захапляецца класічнай барацьбой: іх 45. Не выпадкова барацьбіты рэспублікі заваявалі на чэмпіянаце СССР 1958 г. другое месца. Яны ўдзельнічалі ў міжнародных сустрэчах з барацьбітамі Венгрыі, ГДР, Польшчы, Фінляндыі, Югаславіі і заўсёды выходзілі пераможцамі. Самыя сільнейшыя на спартакіядзе сталі чэмпіёнамі, у тым ліку чэмпіён свету і СССР Алег Караваеў. Яго брат Ігар заваяваў першае месца па вольнай барацьбе.

Шпага — самая сільная зброя беларускіх фехтавальшчыкаў. У іх свая школа, свой стыль, які прыносіць ім перамогі на чэмпіянатах СССР (1957—1958 г. г.) і ў міжнародных спаборніцтвах. І на гэты раз шпагісты бліснулі філіграннай тэхнікай, раптоўнымі атакамі, актыўнай абаронай. Прызнаныя майстры былі вымушаны ўступіць моладзі. Званне чэмпіёна заваяваў гомельскі фехтавальшчык Ігар Васілеўскі, і на другім месцы малады Аляксей Ніканчыкаў. А колькі было гарачых паядынкаў у спаборніцтвах плаўцоў, грабцоў, тэнісістаў, шахматыстаў, гімнастаў!

А футбол? Не, мы не забылі пра гэтую ігру, якая пакарыла ўсе ўзросты. Но, нажаль, на ўсесаюзнай арэне беларуския футбалісты выступаюць дрэнна, чым наводзяць сум на ўсіх балельшчыкаў. На спартакіядзе БССР перамагла каманда Мінска, а другое месца занялі спартсмены Гродна.

Пераможцы фінальнага забегу на 100 метраў. У цэнтры — майстар спорту, рэкардсмен свету ў бегу на 200 і 400 метраў М. Іткіна, злева — майстар спорту О. Булатава.

Цяжка расказаць у кароткім артыкуле аб усіх дэталях спартакіяды. Позным вечарам 14 ліпеня 2-ая Усебеларуская спартакіяда была закончана. Першае каманднае месца заваявалі спартсмены Мінска, за імі фізкультурнікі другой каманды сталіцы. Далейшыя месцы занялі каманды Мінскай, Брэсцкай, Гомельскай, Віцебскай, Магілёўскай і Маладзечанскай абласцей.

У фінале спартакіяды выйшла на старт 3500 сільнейшых спартсменаў рэспублікі, сярод якіх было 249 майстроў спорту і 866 першаразраднікаў. Лёгкаатлеты, плаўцы, стралкі і цяжкаатлеты ўчэслі 17 папраўак у табліцу рэспубліканскіх рэкордаў. Шматлікія маладыя спартсмены ўпершыню выканалі патрабаванні, якія даюць права на атрыманне звання майстра спорту. Пераможцы спартакіяды атрымалі права ўдзельнічаць у спаборніцтвах 2-ой Спартакіяды народаў СССР у Маскве.

Б. Нікішюк

У ІМЯ АЙЧЫНЫ

8)

Штаб брыгады наладзіў медыцынскую апеку над параненымі. Хутка арганізавана палявую партызанскую бальніцу, кіраўніком якой вызначана Аляксандра Юрчука. Пры дапамозе сувязных атрымана медыкаменты. Параненым прыбывала сіл. Вялікую дапамогу ў лячэнні партызан аказаў АК-оўскі лекар. Прыбыў ён сюды 9 мая з групай 15-ці акоўцаў. Іх атрад быў разбіты бандай НСЗ.

У будучым група акоўцаў супольна з атрадам імя Дзяржынскага аж да канца гітлераўскай акупацыі ўдзельнічала ў баявых аперацыях.

Па загаду Мартынава арыштавана абодвух немцаў і Раю Сап. Пачалося следства.

Дзяўчына прызналася да шпіёнскай дзейнасці, лаяла Ліпчынскага ад дурняў, бо яго наіўная палахлівасць не дала вялікай карысці ў іх агентурнай дзейнасці. Затым устаноўлена, што абодва немцы таксама з'яўляюцца гітлераўскімі шпіёнамі, якія добра ведаюць рускую мову. Рая Сап і Ліпчынскі адбылі трохмесячную шпіёнскую школу ў Гайнаўцы. Шлюбная здымка была звычайнай фікцыяй, зробленай для лепшай маскіроўкі. Высланыя ў лес агенты атрымалі заданне трапіць у штаб брыгады, вызначыць месца стаянкі атрада, формы сувязі з Вялікай Зямлёй і кантакты з сувязнымі. Патрэбна было таксама вызначыць лік партызан і іх узбраенне. Усе гэтыя інфармацыі павінны былі дапамагчы вызведачнаму штабу ў Белавежы ў распрацоўцы вялікай аблавы супроць партызанаў у пушчы з удзелам самалётаў. Аднак мары фашыстаў не збыліся, трох іх шпіёнаў пакарана смерцю.

Партызанская брыгада «У імя Айчыны» ў адказ на правакацыю фашыстаў пусціла пад адхон некалькі эшалонаў з аружжам і боепрыпасамі. Адначасова вырашана было падрыхтаваць і правесці дыверсію на вузлавой станцыі ў Чаромсе. Праз гэтую станцыю дзень і ноч ішлі нямецкія вайсковыя эшалоны на ўсходні фронт. Немцы адчувалі сябе тут бяспечна. Атраду імя Макарава было даручана правесці гэтую аперацыю. Яе падрыхтоўкай кіравалі вопытныя канспіратары Пётр Бясёдзін, Іван Траяноўскі, Іван Чарапушкін, Андрэй Кузняноў, Уладзімір Дунаеў, Сашка Чаркас, Абеткоў і Маліноўскі, якія працавалі ў той час на станцыі. Хутка закончана прыгатаванні. Маліноўскі і Сашка Чаркас забраўшы з сабой з дзяжуркі дзве вінтоўкі, адыходзяць у партызанскі атрад. Неўзабаве пайшлі ў іх сляды Бясёдзін і Абеткоў.

Майскай ноччу атрад Макарава наблізіўся да станцыі Чаромха. Частка партызан павінна была прабрацца ў дэпо і пад кіраўніцтвам Бясёдзіна правесці планаваную дыверсію. Патрэбна было хутка дзейнічаць.

Кожная лішняя хвіліна магла пакрыжаваць планы. Партызаны ўварваліся на станцыю, забілі двух немцаў і ўварваліся ў дэпо. Параскідалі нарыхтаванае клочча і падпалілі яго. Чаркас прывёў у рух стаячы пад парамі паравоз, паставіў на поўную хуткасць і выскачыў з яго. Паравоз з імпэтам выламаў дзверы дэпо, уехаў на маніўраны круг. Пушчана яшчэ пяць паравозаў. Полымя ахапіла абодва будынкі, якія згарэлі ўшчэнт. Другая група партызан узарвала цэнтральную электрастанцыі. Аперацыя была праведзена з вялікім майстэрствам.

Пятро Бясёдзін — сувязны — пасля партызан атрада Макарава. Пад яго камандаваннем у маі 1944 г. была праведзена вялікая дыверсійная работа на чыгуначнай станцыі ў Чаромсе.

Толькі ў выніку неасцярожнасці, Іван Траяноўскі папаўся ў рукі гестапаўцаў, які пасля дыверсіі пайшоў наведаць сям'ю.

На другі дзень пачаліся арышты сярод рабочых станцыі.

(Працяг будзе)

НІКОЛІ БОЛЬШ ВАЙНЫ

Мітынг адкрывае сакратар КП ПАРП тав. М. Юзючук.

Раніца 6-га верасня У лясок паміж Дубнам і Нурцам на Бельшчыне збіраюцца людзі. Адны ідуць пехатой, другія едуць веласіпедамі, а яшчэ іншыя на вазах, цэлымі сем'ямі. Тут адбудзецца сёння мітынг супраць вайны. Што мітынг адбудзецца менавіта ў гэтым ляску, на гэта ёсць свая прычына. Тут, у гады фашысцкай акупацыі змяшчаўся лагер партызанскай групы парашутыстаў «Дальный» з яе камандзірам, ураджэнцам Бельшчыны, слаўным на Беласточчыне сваімі партызанскімі подзвігамі — «Валодзяй».

Яшчэ за некалькі дзён да мітынгу, па навакольных вёсках пранеслася вестка: «будзе на ім «Валодзя»». Тут Івана Анаціка ўсе называюць «Валодзяй». Людзі звыкліся з яго партызанскім псеўдонімам і карыстаюцца ім надалей. Слова «Валодзя» азначае тут любоў і пашану да былога падпольшчыка. Вестка аб тым, што будзе «Валодзя», прывяла ў лясок тысячы сялян, нават з адлеглых аколіц. У 12 гадзін сюды заязджаюць легкавыя машыны. З іх выходзяць прадстаўнікі павятовых улад, госць з Гродзеншчыны, — былы партызан Барановіцкіх лясоў — грамадзянка Дзятлава і «Валодзя». Іх акружаюць сяляне. Да «Валодзі», як да некага вельмі блізкага, цiснуцца з запытаннямі аб здароўі і жыцці. Ён горача вітаецца са сваімі знаёмымі.

Мітынг пачынаецца прамовай сакратара КП ПАРП Міхася Юзючука. Гаворыць ён аб зусім іншым становішчы нашай краіны ад таго якое было ў 1939 годзе, аб тым, што пагрозы заходненямецкіх рэваншыстаў ніколі не збудуцца, таму, што мы цяпер маем такіх выпрабаваных сяброў, як Савецкі Саюз і краіны народнай дэмакратыі.

Выступае госць з Гродзеншчыны — грамадзянка Дзятлава. Яна гаворыць аб супольнай барацьбе беларускіх і польскіх партызан, радуецца хуткай адбудовай знішчанага вайной Беластока, безупынным ростам жыццёвага ўзроўню насельніцтва Беласточчыны.

— Мы не можам дапусціць да таго, каб новая вайна ізноў перашкодзіла ва ўсім гэтым, каб разрушыла шчасце людзей, — сказала ў заключэнне грамадзянка Дзятлава.

Грамадзянка Дзятлава і І. Анацік складаюць вянок на магіле загінуўшых партызан.
Фота — Ю. Лясоцкі

Усе з вялікай увагай слухаюць прамову таварыша Анаціка, яго ўспаміны аб загінуўшых героях, якія аддалі жыццё за свабоду нашай краіны. У заключэнне мітынгу прысутныя накіроўваюцца да вёскі Шэшылы. Тут урачыста, у цішыні і павазе, грамадзянка Дзятлава і Анацік злажылі вянкі кветак на магіле 3-х замардаваных гітлераўцамі партызан групы «Дальный», баявых сяброў «Валодзі». Пасля мітынгу адбыліся ў ляску выступленні самадзейнікаў Павятовага дома культуры. А ў той час у надта цёплай і сардэчнай атмасферы адбываўся партызанскі абед у Нурцу, у хаце грам. Аляксеюка, былога партызанскага сувязнога. (вб)

Пашыраць асартымент тавараў у вясковых крамах

— Калі ласка, дайце мне кілаграм рысу.

— Няма.

— Калі няма рысу, дык тады грычанай кашы.

— Няма, — ужо падвышаным тонам адказала прадаўшчыца. — Ёсць толькі і выключна ячменная.

— Дык што ж у вас ёсць скажыце...

— Водка, селядцы, цукар, віно... мука...

— Тады дайце кілаграм булачнай па 5 зл.

— Такой няма. Ёсць «врацлаўская» па 6,70 зл. і крупчатка па 7,20 зл...

Жанчына адышла ад прылаўка так нічога і не купіўшы.

Гісторыя паўтарылася з некалькімі асобамі. Прысутныя пачалі спрачацца. Пачуліся галасы.

— Што ж гэта, за кілаграмам рысу, ці іншай кашы трэ' ехаць у Беласток...

— Аб чым думаюць кіраўнікі ГС-у? Чаму ў крамах часта нехапае патрэбных тавараў?

Такія гутаркі можна часта пачуць у крамах гарадоцкага ГС-у Дзе прычына? Назіраючы крамы ГС можна сустрэцца толькі з аднымі і тымі ж самымі прадуктамі. Усім вядома, што пэўныя артыкулы абавязаны заўсёды быць у краме і на гэта няма рады. Жыхары, хочуць аднак мець больш шырокі асартымент тавараў. Але гэтага мала. ГС-ы з'яўляюцца адзінай гандлёвай арганізацыяй у вёсцы і таму ў крамах павінны быць усе артыкулы патрэбныя насельніцтву.

А. ШМЕЛЬ

Мітынг каля Лукі

У сувязі з 20-ай гадавінай нападу гітлераўцаў на Польшчу 6 верасня г. г. на месцы, якое называюць Тапілец, непадалёк ад вёскі Лука (Гайнаўскі павет) адбыўся мітынг жыхароў навакольных вёсак. Падчас мітынгу на магіле таварышаў памардаваных 18 жніўня 1941 г. гітлераўцамі злажылі вянкі: арганізатар партызанскага руху на Беласточчыне падпалкоўнік Даніла Сукачоў, прадстаўнікі ПК ПАРП і ППРН у Гайнаўцы. (М. К.)

Аляксей Карпюк

У МАЛАДЫЯ ГАДЫ

— А я яго ні разу і не бачыў. Нашага брата сустракаюць там слугі, або ад'ютант. Бо мы заходзім з парадных дзвярэй. Усіх, хто заходзіць з парадных, сустракаюць слугі. — І, быццам ведаючы, чаго мне трэба, чалавек параіў: — Каб убачыць самаго генерала, або генеральшу, трэба зайсці з задняга ходу...

Манцёр хацеў нешта сказаць яшчэ, але раздумаў, махнуў рукой, узяў цвікі ў рот, паказаў вачыма, каб я моцна трымаў лесвіцу і зноў пачаў прыбіваць ізалятары.

Я быў бязмерна ўдзячны: такую інфармацыю атрымаў!

Пры маёй пасадзе пасыльнага ліцэя знайсці прычыну, каб зайсці да каго дадому, было вельмі проста. Дастаткова прыкінуцца, напрыклад, што маеш памылкова выпісаны на гэты дом пакет, зайсці на кватэру і пакуль усё высветліцца, добра разглядзець, што табе трэба. Або пастукаць у дзверы і папытацца, ці не жыве чалавек з выдуманым прозвішчам. Але мне было тады якраз столькі год, калі жаданні і мары крочаць не ў нагу з розумам, розум часта не мае ўплыву на сваволную і дзёрзкую смеласць. І я, вядома, выбраў варыянт самы горшы.

10

Сваю задуму я выканаў, калі сакратар ліцэя адправіў мяне ў горад з чарговай партыяй пісем. Гэта былі выклікі бацькам, дзеці якіх не прыйшлі ў школу, або дрэнна вывучыліся, ці набедакурылі.

З трапятаннем сэрца я падышоў да генеральскай брамкі. Яна была з масіўнага жалеза, а клямка — медная. Я ўзяўся за ручку. Брамка падалася нечакана ціха і лёгка. Я абмёр, завагаўся. Адступаць было сорамна. Не чуючы ног, сам не свой, я ўпарта падаўся ўперад.

Выкладзеная з бетонных плітак сцежка вяла проста да парадных дзвярэй, вялікіх і масіўных, як у касцёле. Я падаўся да задняга ходу.

Я ўжо даходзіў да гранітных ступенек з жалезнымі парэнчамі, як раптам здарылася непрадбачанае. Аднекуль вырвалася здаравенная аўчарка і падкралася так ціха, што я з жахам убачыў зусім блізка навостраныя вушы, бліскучыя вочы, закасаную верхнюю губу, аскаленыя зубы і наярошаны хрыбет. Я зрабіў галавакружны скачок, куралём праляцеў праз ступенькі, ударыў плячом у дзверы і апынуўся адразу на генеральскай кухні.

Пасярод кухні над тазам з вадой стаяла Крыся. Яна была амаль голая — адно ў чорнай спадніцы.

— Ой!? — ні то здзівілася, ні то спужалася, ні то абрадавалася паненка і далонямі прыкрыла грудзі.

Я аслупянелы стаяў. Не падумаўшы, што гэта можа быць брыдка, ва ўсе вочы ўзіраўся на Крысю. Убачыў нават сінія жылкі на грудзях.

— На, дзіцятка, апраніся! — вядомая мне жанчына, якую я заўважыў толькі цяпер, падала вопратку.

Крыся адвярнулася, наставіўшы мне па-рымску завязаны на патыліцы вузел бліскучых ад вады валасоў, спрытна ахінулася ў халат.

— Тут жывуць Янкоўскія? — нарэшце, спытаўся я.

— Тут, — адказала яна, разглядаючы мяне з дзіцячай цікаўнасцю.

— Хто там, цётка Антося? — з глыбіні пакояў данёсся строгі жаночы голас.

— Не ведаю, пані. Якійсці чалавек!—паслухмяна адказала жанчына, пагасіўшы мацярынскую ўсмешку, з якой глядзела на паненку.

— Супакойся, мамуся! Гэта наш пасыльны з ліцэя! — свабодна і зычна пракрычала Крыся.

У стракатым кімано з японскага шоўку з шырокімі рукавамі, яна была свежая, румяная, здавалася, падобнай на казачную багіню.

— У чым справа? — насцярожана спыталася худая і чарнявая генеральша, з'явіўшыся ў дзвярах.

Сумленне маё было нячыстае. Пад дапытлівым позіркам дамы я адчуў, што раблюся ўсё меншы і меншы.

— Вам пісьмо з ліцэя, — сказаў я і моцна пачырванеў: хлусіць я быў не мастак.

— Мне? — недаўменна здзівілася дама і падазрона паўзіралася на дачку.

Пакуль дама адкрывала канверт, я разглядаўся па кухні. Глядзеў на выкладзеныя белай пліткай сцены, пачышчаную пасуду і невядомыя мне прылады.

— Што яны пішуць? — кінуўшы вокам на паперку, зазлавала дама. — Хіба звар'яцелі! Гэта мы не заплацілі за вучобу?

— Хіба не, калі прысылаюць вам пісьмо! — упарта заўважыў я найдурнейшае з таго, што

— 22 — — 23 — — 24 —

Фальклор Беласточчыны

БАДАЙ ЗАЗУЛЯ

Бодай зазуля, бодай сівая
На лета не ковала.
Ой, выковала мого ойчэнька,
Я сіротою стала.

А я й ковала і буду коваці
По саду летаючы,
А ты плакала і будзеш плакаці
По людзях горуючы.

А я й ковала і буду коваці
Дай усе голосненько,
А ты плакала і будзеш плакаці
Дай усе жалосьненько.

А я й ковала і буду коваці,
Бо то моя робота.
А ты плакала і будзеш плакаці,
Бо ты вечна сірота.

Запісала ад ВЕРЫ ОМЕЛЬЯНЮК год 69 з вёскі Малынка, Беластоцкі пав. ЛЮБА КРАСОЎСКАЯ.

Голас мае настаўнік

Аб артыкуле «Забойства маці»

Як настаўніка, мяне перш за ўсё цікавяць справы школьнай моладзі, яе паводзіны, адносіны да старэйшых, і то моладзі вясковай, таму што я сам нарадзіўся ў вёсцы і добра ведаю спецыфіку жыцця вясковых дзяцей і моладзі.

Гэта ад нас, настаўнікаў, здаецца, многа залежыць, як мы выхаваем нашых вучняў, колькі дамо ім ведаў, каб не наракалі потым на нас, што не навучылі сур'ёзна адносіцца да жыцця, да спраў вялікіх і малых. Гэта ж нашыя сённяшнія вучні маюць уключыцца ў будучыні ў грамадскае жыццё краіны.

Але і не ў меншай ступені цікавяць мяне справы сям'і ў нашай сучаснай вёсцы. Тым больш, што ў хуткім тэмпе змяняецца агульная спецыфіка яе жыцця. Узрастаючы лік насельніцтва патрабуе ўзросту сродкаў харчавання. І так ужо раздробленыя на нашых вёсках гаспадаркі, раздрабляюцца штораз больш. На вузенькіх палосках абмежаваных межамі, глыбокімі баразнамі цяжка ўводзіць усестароннюю механізацыю ў апрацоўцы зямлі. Зразумела, што механізацыя і прымяненне новай агратэхнікі з'яўляюцца залогам узросту выдайнасці з гектара.

Часта толькі за перааранную мяжу разбіваюць сабе лоб суседзі і браты; з выпадку новага падзелу гаспадарак узнікаюць такія ці іншыя трагедыі ў межах адной сям'і.

Аб адной з такіх трагедый я прачытаў у 33 № «Нівы» ад 16 жніўня г. г. Прачытаўшы артыкул «Забойства маці — Сямейная трагедыя» мяне агарнуў страх за Андрэя. Цяжка стала на душы. І я задаў сабе пытанне: да якой пары ў нашых вёсках будуць мець месца падобныя трагедыі, і што з'яўляецца іх прычынай? Адразу ўявіў сабе, што адказаць на яго — рэч нялёгкая. Бываюць розныя сямейныя трагедыі.

Але я маю на думцы тыя, якія звязаны з падзеламі, з зямлёй і гаспадаркай.

На маю думку, селянін, які жыве працай сваіх рук, моцна яшчэ кіруецца ўласніцкай псіхалогіяй. Нельга забываць, што жывем мы ў XX стагоддзі і імкненне да ўладання кавалкам уласнай зямлі, на якім можна гаспадарыць толькі прымітыўна, хіба не мае сваёй рацыі.

Як я ўжо сказаў на пачатку, трэба павышаць ураджайнасць нашых гаспадарак, каб мець у дастатковай колькасці сродкі харчавання. А ці ж гэта магчыма зрабіць на раздробленых гаспадарках? Здаецца, што не. І ў сваю чаргу, Андрэй, не быў бы названы паганым словам «забойца», калі б яго гаспадарка, як і гаспадарка яго маці і суседзяў, якія смяяліся толькі з таго, што на панадворку ў Белаказовічаў спрэчкі і бойкі — была супольнай гаспадаркай.

Калі разгледзець трагедыю ся'мі Белаказовічаў з Відава, больш практычна і канкрэтна, то, па-мойму, Андрэй мог бы пазбегнуць яе.

Кожнаму мілае жыццё. Хацелася жыць таксама і Ганне. мацеры Андрэя. І яна не без віны, што не давала роднаму дзіцяці спакою, праганяючы яго з гаспадаркі. Але вінаваты і Андрэй, не толькі як забойца роднай маці, але як чалавек, які не падумаў, што можна вырашыць справу інакш, зусім па-чалавечы. Чаму ён не падумаў аб сваіх дзецях, якіх зараз няма каму даглядаць. Ці ж не мог Андрэй падумаць аб тым, каб пакінуць матчыну гаспадарку? Зразумела, што мог. Ён мог бы выехаць і пасяліцца ў заходняй частцы краіны, дзе сельская гаспадарка патрабуе яшчэ шмат рук да працы. А і ў прамысловасці таксама мог знайсці сабе працу..

Хоць і раіць Андрэю ўжо позна, але няхай іншыя Андрэі не ідуць па гэтай дарозе.

ЯНКА І.
Настаўнік з Нарві.

ГУРТОК ПРАЦУЕ

План — першачарговае заданне

Яшчэ тыдзень — другі і восень. У гэту пору гурткі Беларускага Таварыства ажыўляюць сваю культурна - асветную дзейнасць.

Каб дабіцца задавальняючых вынікаў у такой дзейнасці вельмі патрэбен ёсць добра апрацаваны план працы гуртка.

Ужо ў гэтых днях павінна сабрацца праўленне гуртка БГКТ, каб апрацаваць падраб'язны план працы да зімы.

Калі ў вёсцы існуе артыстычны гурток то не замнога будзе запланаваць якіх два беларускія прадстаўленні. Адно, напрыклад, на гадавіну Кастрычніцкай Рэвалюцыі, а другое на Каляды.

Ужо цяпер старшыня гуртка БГКТ павінен зацікавіцца, як выглядае сітуацыя з навучаннем беларускай мовы ў мясцовай школе? У план неабходна ўвесці справу падваення лічбы падпісчыкаў «Нівы» ў вёсцы! Згодна з ухвалай III Пленума Галоўнага Праўлення БГКТ абавязкова трэба вызначыць са складу гуртка спецыяльнага чалавека, які толькі займаўся б справай пашырэння «Нівы» ў вёсцы. Папулярызацыя «Нівы мае надзвычай вялікае значэнне і ў самай працы гуртка Беларускага Таварыства.

Ну, і не трэба забываць аб членскіх складчынах. Член нашага Таварыства плаціць у год 12 зл. Што няяснае просім пісаць да «Нівы». Растлумачым. Цераз тыдзень асобна зоймемся справай арганізавання працы артыстычнага гуртка.

ст. інструктар ГП БГКТ
С. ЯНОВІЧ

Удзельніца калектыву мастацкай самадзейнасці ў Навасадах, Гайнаўскага павета — Оля Баўтрымюк.
фота — В. Баршчэўскі

толькі можна было сказаць у гэтым выпадку.

Крыся пырснула вясёлым смехам.

Дама пагардліва змерала мяне вачыма, рэзка павярнулася і пайшла ў глыбіню пакояў.

— Ліцэй! — пачулася, як генеральша крычыць у тэлефон.

Мяне агарнула трывога за тое, што натварыў. Зрабілася страшна. Трэба было ісці. Я нібы прырос да падлогі. Стаяў і дурнавата ўсміхаўся.

Абняўшыся, як сяброўкі, задраўшы ўверх галовы, Крыся з Антосяй узіраліся на мяне, чакалі. У вачах жанчыны я ўбачыў нездавальненне. Крыся глядзела прыжмуранымі вачыма, упарта, з хітраватай насмешкай і выклікам. Мне здалося, што яны аб усім здагадаліся, і ў мяне было такое пачуццё, быццам я стаю перад імі голы.

— Будзьце здаровы! — нарэшце, праказаў я і павярнуўся.

— Ой, што гэта? — здзівілася Крыся і засмяялася.

— Работа Гектара, — адказала жанчына.

Я азірнуўся. У мяне была так распаласавана калошына, што віднелася лытка.

— Трэба зашыць, — дабразычліва азвалася цётка Антося.

— Крыся, прынясі нітак, чаплю!

— Пастойце, я зараз! — ахвотна ўскрыкнула Крыся і кінулася ў пакой.

— Што вы! — Я тут побач жыву! — пракрычаў я ёй услед. Мне зрабілася горача. Я ўзмаліўся: — Выпусціце мяне, калі ласка!

— Пойдзем! — прапанавала — цётка Антося.

Я хутчэй падаўся за жанчынай. Я быў не рады сваёй авантуры. Я ішоў прыніжаны, пакрыўджа-

— 25 —

ны. Быццам у генералавым доме на мяне напляvalі.

11

У гэты вечар я ў школу не хадзіў. Ва ўніверсітэце, у зале Снядэцкіх меўся адбыцца вечар беларускай літаратуры. Я пайшоў туды. З усяго горада сабраліся малойчыкі, загрувасцілі ўваход і не прапускалі нікога на вечар. Прабіцца маглі толькі дужыя. Да ўніверсітэта таксама прыбылі сотні студэнтаў і гімназістаў проста паўзірацца на бясплатнае відовішча. Было вядома, што скандалу не мінаваць. Сярод гэтых «назіральнікаў» я ўбачыў Браніслава Любецкага.

Па тагачасных законах Польшчы на тэрыторыю ўніверсітэта паліцыя доступу не мела, і хуліганы маглі вечар сапсаваць. Адзін энергічны студэнт з тых, якія арганізавалі сустрэчу, пракрычаў:

— Хлопцы, хто не баіцца, што фашысты яму наб'юць морду, збірайцеся ў калідоры!

Вядома. сярод дабраахвотнікаў быў і я.

— Хлопцы! — камандаваў студэнт далей, калі мы сабраліся, — самі бачыце, што трэба разагнаць гэтых маміных сынкоў. Яны нам усё сарвуць. Пойдзем і дадзім ім, як трэба!

— Нас менш! — азваўся нехта.

— Але мазолістыя рукі дужэйшыя! У атаку! Но пасаран!

— Но пасаран! — адказалі мы дружна лозунгам іспанскіх ваяўнікоў з фашызмам, падняўшы кулакі, і шагнулі на двор.

Нашы душы і целы даўно прагнулі выладаваць энергію на ворага. Пастроіўшыся клінам, мы, як лавіна, рынуліся на «залатую моладзь», раскалолі яе, прыціснулі да муроў і сталі біць.

Я выбіраў сабе партнёра, але гімназісцікі ад

— 26 —

мяне разляталіся, як ад страшыдла. І раптам наткнуўся на Браніслава. Ён ужо не стаяў нейтральным. Група малойчыкаў малаціла кулакамі нейкае хлапчаня ў вышытай кашулі, а вечны студэнт над імі выкрыкваў:

— Так яму, так!..

— Велікан ідзе! — пракрычаў гімназіст і кампанія разбеглася.

Аднак я паспеў схапіць князя за каўнер і з незвычайным задавальненнем саўгануў яму кулаком знізу пад нос, а потым абмяклае цела яшчэ змаху бразнуў аб брук. Успомніўся сённяшні паход да генерала, і ад таго, што добра даў Браніславу, мне зрабілася лягчэй.

— Каму яшчэ даць, ну! — закрычаў не я, а ўся мая душа.

Перада мной узнік маленькі ўвішны гімназісцік. Гэты мне быў не праціўнік. Яго мог збіць каленам. Дурань, пачаў шукаць саліднейшага. Пакуль я разглядаўся за другім, малыш нечакана падскочыў, пырнуў двума пальцамі мне ў вочы, асляпіў, а потым ударыў у пераносіцу. Пасыпаліся зоркі, пацямнела ў вачах і я ўпаў.

...Калі я падняўся, пляцоўка была пустая. Нейкая студэнтка прыкладала мне да носа мокрую хустачку і, як малому, загаварвала зубы, пацяшаючы, што ўсё пройдзе. Я паваліўся дахаты.

Прабудзіўся я рана, глянуў у люстэрка і спужаўся. Пераносіца распухла і пасінела, а пад вачыма паказаліся страшныя і вялікія «фанары».

Стараючыся не трапляць людзям на вочы, я пранік да бліжэйшага аўтамата, пазваніў у ліцэй, што захварэў.

— Прапаную неадкладна з'явіцца! — грозным і непрыязным тонам заявіў мне сакратар.

— 27 —

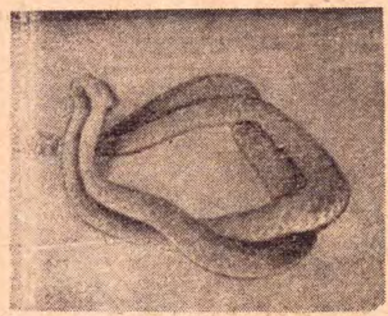

ЗМЕІ ТАНЦУЮЦЬ

Становішча перад пачаткам «танца».

Першая фігура.

Змеі кружацца ў рытме своеасаблівага «вальса».

Фігуры танца надта сіметрычны.

Маланкавы штуршок і вораг ляжыць.

Фінал. Злева тая, з-за якой праходзіў паядынак.

Змеі танцуюць... Высока гадняўшы галовы, плаўна выгінаючы шыі, выконваюць яны прыгожыя фігуры. Гэта «танец» сапернікаў — самцоў. Дыяментавыя змеі — самыя вялікія і найбольш ядавітыя сярод грымучых змей. Жывуць у паўднёвай частцы Паўночнай Амерыкі. Некаторыя з іх дасягаюць 2,5 м даўжыні і важаць да 10 кілаграмаў. Ядавітыя жэлезы змей маюць амаль у дзесяць разоў больш яду, чым у кобры, а доўгія і вострыя, як іголкі, зубы могуць прабіць тоўстую шкуру і адзежу. Вядома, што змеі куды больш адпарнейшыя на свой яд. Тым не менш вялікая колькасць яду ў час ваенных паядынкаў з-за самкі магла б забіць і змяю. Як бы ведаючы, якую небяспеку скрывае ў сабе іх атрўленае ружжо, змеі, якія б'юцца, не кусаюцца.

Гэтае «джэнтэльменскае пагадненне» заўсёды сурова выконваецца, таму і здаецца, што змеі не б'юцца сапраўды, а хутчэй «танцуюць», а паміж танцамі стараюцца палажыць адзін аднаго «на лапаткі». Хто акажацца лаўчэйшым, той і будзе пераможцам. Увесь танец (бачыце яго на здымках) заключаецца па сутнасці ў тым, каб выбраць зручны момант для рашучага скоку.

Вось адной са змей удалося заціснуць у стальныя ціскі шыю ворага. Наступае маланкавы рух і праціўнік ляціць на пясок. Пераможца прыціскае да зямлі пераможанага саперніка, моцна трымае яго, ды не кусае. Паядынак закончаны. Пераможаным не застаецца нічога, як пакінуць арэну, а пераможцу? — на яго скромна чака збоку тая, з-за якой і быў паядынак.

З гісторыі беларускай народнай кухні

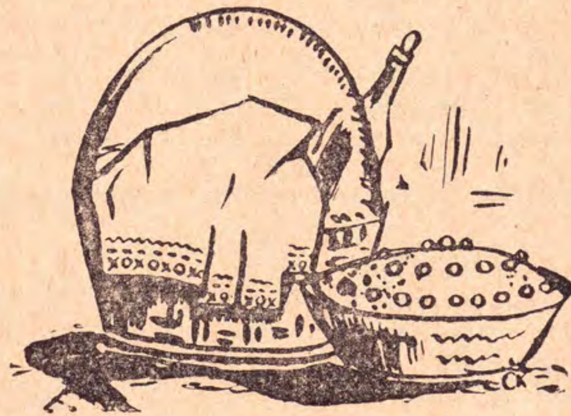
ХРЭСЬБІНЫ

Асаблівая ўвага ў мінулым аддавалася абрадавай ежы, якая ўжывалася пры правядзенні шмат якіх святаў і абрадаў. Паходжанне абрадаў і абрадавай ежы адносіцца да сівой мінуўшчыны.

Абрадавая ежа была неабходна ў дні сямейных урачыстасцей. Асабліва вылучаліся сярод іх радзіны, хрэсьбіны, вяселле, пахаванне. Гэтыя галоўныя падзеі ў жыцці кожнай сям'і суправаджаліся багатым, шчодрым пачастункам. Адной сям'і цяжка было ў такія дні справіць урачысты абедзенны стол, таму ўсе запрошаныя госці на гэтыя ўрачыстасці павінны былі, паводле ўстаноўленага з даўніх часоў звычаю, браць з сабою ў кашолку загорнутыя ў вышываны прыгожы ручнік прадукты і часам напітак.

На хрэсьбінах была абавязковай прасяная, грэчневая каша, так званая «бабіна». Кашу варылі з маслам, туды ўбівалі яйкі, клалі цукар, а зверху аздаблялі цукеркамі і кветкамі. Варылі яе заўсёды ў гліняным гаршку. Гаршчок для яе падбіралі не новы. «Бабіну» кашу падавалі амаль у канцы ўрачыстага абеду. Гаршчок з кашай уручаўся таму, хто больш за ўсіх клаў грошай або лепшы падарунак на талерку з ручніком бабкі-павітухі. Ішоў так званы гандаль за кашу. Гэта быў адзін з самых цікавых момантаў на хрэсьбінах. Гаршчок разбіваўся госцем пад шумны гоман і смех усіх прысутных. Прычым стараліся разбіць гаршчок, як мага на больш дробныя кавалкі. Кожны з гасцей атрымліваў затым кавалачак «бабінай» кашы. Біццё пасуды на радзінах, вяселлі азначала пажаданне шчасця і дастатку тым, у чый гонар гэта робіцца.

На хрэсьбінах можна было ўбачыць на сталах румяную падсмажаную беларускую яешню, наліснікі, локшыны ці макароны, аладкі з цёртым макам і цукрам, клінковыя сыры, тварог з малаком або смятанай, студзень са свініны, ялавічыны або гусяціны, добра запраўлены часнаком і лаўровым лісцем, квасы з яблык, груш, сліў, вішань на цукры, мяса, нарэзанае роўнымі дробнымі кавалачкамі, і хрэн у шклянках, аздоблены бурачыным квасам, і шмат іншых страў, у большасці халодных. Усе гэтыя стравы і кулінарныя вырабы залежалі ад сезона года. **(Працяг будзе)**

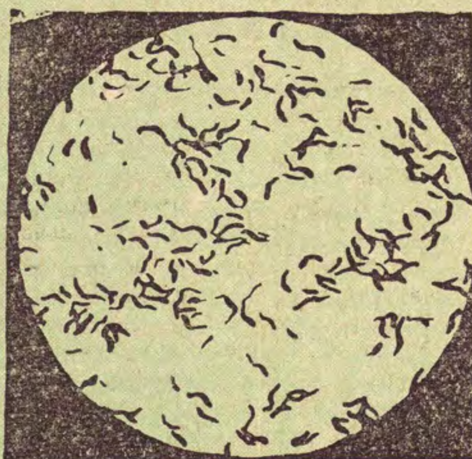
ХАЛЕРА

Халера — хвароба прынесеная з Азіі. Выступае яна толькі і выключна ў людзей. Выклікаюць яе бактэрыі ў кшталце коскі (гл. рысунак). Халера распаўсюджваецца праз кантакт з хворым і праз брудную ваду, ежу, бялізну і г. д. Мухі, тараканы (прусакі) — выдатныя разносчыкі халеры. Халера цяпер для нас — гэта мінулае. Але паслухайце як было ў мінулым стагоддзі. (Старыя людзі пацвердзяць мае словы).

Пачынаючы ад 1818 года 100 год шалела ў Еўропе халера. Называюць нават гэты перыяд стагоддзем халеры. Тое, што ў гэтыя 100 год былі часы, калі яна знікала, тлумачыцца тым, што халера звычайна пашыраецца ў цёплую пору года. а знікае зімою.

Прадаўным гняздом халеры была дэльта ракі Гангэс у Індыі. Адсюль зараза разносілася на суседнія землі.

У 1818/19 годзе халера была перанесена да Аравіі, а адтуль, падчас вайны Персіі з Турцыяй, у даліну рэк Ефрату і Тыгру, а таксама ў Бурму, Сіям, Кітай і Расію. У 1820 годзе на астравы Малайскага Архіпелага — Барнеа і Яву. На Яве памерла тады ад халеры 150 тысяч чалавек.

Бактэрыі, — якія выклікаюць азіяцкую халеру. Павялічаныя 2000 разоў.

На працягу 1824—1826 г. г. пандэмія[1]) халеры дасягала аж да Гімалаяў і Персіі, ахапіла большую частку еўрапейскай і азіяцкай Расіі (гл. карту). У 1831 г. халера з'явілася ва ўсходняй Галіцыі, а потым у Прусах, Балгарыі, Румыніі і Малой Азіі. У той час выбухла вялікая эпідэмія халеры ў Кракаве і Вене, дзе захварэла 4352 асобы на 330000 усіх жыхароў. Смяротнасць складала 50 прац. У канцы 1831 г. эпідэмія халеры выбухла ў Чэхіі, дзе захварэла 120 000 асоб, памерла 4 000. Халера панавала таксама ў прыбалтыйскіх губернях Расіі і ў Гданску.

Абарона перад халерай зводзілася тады да кварантаннаў і кардонаў[2]). Але і гэта мала памагала, хутка халера дайшла да Гамбурга, Саксоніі і Берліна. У Берліне смяротнасць была вялікай — 67,2 прац. хворых памірала.

У 1831—32 годзе халера распаўсюдзілася ў Англіі, Бельгіі, Галандыі і Францыі. У Парыжы за 18 дзён захварэла 7000 людзей, а праз 7 месяцаў эпідэміі памерла 8402 асобы т. зн. 2 прац. усіх жыхароў Парыжа.

У Швецыі эпідэмія з'явілася ў 1833—34 г. г. У Штакгольме захварэла тады 7 889 асоб, з іх палова памерла. У 1832 годзе халера з Англіі была занесена ў Канаду і ЗША. У 1838 г. ахапіла Мексіку і берагі Афрыкі.

У 1836 — 38 г. г. халера ў Еўропе прыгасае і да 1846 г. большых эпідэмій тут няма. Зараза аднак вельмі моцна распаўсюджваецца ў Індыі, адсюль пераходзіць у Кітай, на Філіпіны і Цэйлон.

(Заканчэнне чытай у наступным нумары)

[1]) пандэмія — масавае ў акрэсленым часе захворванне людзей на якую-небудзь заразную хваробу, якая распаўсюдзілася на адным кантыненце, альбо на ўсіх.

2) кардон — пагранічная стража. У нашым выпадку, стража, якая акружала заражаны ўчастак, каб ніхто не мог выходзіць і разносіць халеры.

НОВЫЯ КНІЖКІ

«Życie duże i małe», так назваў сваю новую кніжку Вільгельм Мах, заняла месца на кніжнай полцы. Рука ў руку вядзе нас аўтар, сумесна са сваім героем Стэфанам, скрозь бурнае, поўнае падзей жыццё. Усе факты жыцця падае пісьменнік цераз дзіцячыя асацыяцыі, думкі, тыя перажыванні, якія па-свойму ўспрыймае дзіцячае сэрца. Цяжка таму сказаць, якое жыццё з'яўляецца вялікім, або малым — ці гэтае з дзіцячых гадоў, ці тое сталае — жыццё дарослага чалавека. Аўтар спрабуе ацаніць міт, якім з'яўляецца для чалавека яго мінулае, ці разбурыць яго, ці замацаваць, захаваўшы ў ім тое, што з'яўляецца праўдзівым. Хоць аўтар і не ставіць тут надзвычай важных праблем, але кніжка чытаецца з вялікай дозай цікавасці. Аўтар не імкнецца вырашыць пытання сэнсу жыцця ўвогуле, але гэтае пытанне агульнае, якое аднолькава адносіцца да ўсіх. Цікавая пабудова дзеяння, пададзенага ў форме ўспамінаў дарослага чалавека аб пройдзеным шляху, прыдае кніжцы шмат займальнасці. Невыпадкова тады, што кніга была ўзнагароджана на агульнапольскім літаратурным конкурсе лодзінскага выдавецтва ў 1958 г. Раім прачытаць яе нашым чытачам. (пч)

лісты... лісты... лісты... лісты... лісты...

КЛУБ СЯБРОЎ БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

У канцы мая г. г. арганізаваўся пры Ўніверсітэце імя Мікалая Коперніка ў Торуні Клуб сяброў Беласточчыны. Клуб налічвае ўжо звыш 40 членаў, пераважна беластоцкіх студэнтаў у Торунскім Універсітэце.

Мэта клуба — падтрымка і палепшанне сувязі моладзі Беласточчыны са сваімі аколіцамі. Такім чынам клуб будзе садзейнічаць звароту моладзі ў свае мясціны, пасля заканчэння адукацыі.

Пашырэнне сярод студэнтаў звестак аб бурным развіцці Беласточчыны, падтрымка сувязі з «Беластоцкай Газетай», «Беластоцкім Жыццём», «Нівай», Таварыствам беластоцкай зямлі і іншымі культурна-грамадскімі арганізацыямі будуць спрыяць апраўвяржэнню часта яшчэ фальшывых поглядаў некаторых людзей на Беласточчыну.

Клуб запросіць з Беластока ў Торунь мастацкія калектывы і выстаўкі, арганізуе сустрэчы з працаўнікамі навукі, пісьменнікамі і прадстаўнікамі ўлад ваяводства, будзе прапагаваць турыстыку.

Лік членаў папоўніцца з пачаткам акадэмічнага года новымі студэнтамі з Беласточчыны.

АНТОН ГУЛАК
студэнт УМК у Торуні.

З ЖЫЦЦЯ ВЁСКІ

У ЦЯЛУШКАХ...

Сяляне з Цялушак пабудавалі грамадскім чынам прыгожы будынак, у якім змяшчаецца цяпер філіял ГС у Бельску-Падляскім. Ад 1957 года ў краме працуе грам. Паўлючук Міхал, які ўважліва адносіцца да сваіх абавязкаў. Дзякуючы намаганням грам. Паўлючука ў краме заўсёды можна знайсці багаты асартымент тавараў, чысціню і парадак.

Пакупнікі заўсёды выходзяць адтуль здаволеныя не толькі набытымі таварамі, але і ўважлівымі адносінамі прадаўшчыка. Краму ў Цялушках ахвотна наведваюць пакупнікі з навакольных вёсак, хоць і ў некаторых з гэтых вёсак ёсць свае крамы. Г.

...У ДАВІДОЎЦАХ

Усё больш змяняецца выгляд нашых вёсак. Так у мінулым годзе пачалі будаваць у Давідоўцах, Бельскага павета, святліцу. Дзякуючы намаганням усіх жыхароў вёскі, святліца ўжо пабудавана. Акрамя святліцы змяшчаецца тут і пункт пакупкі малака. З 1 верасня ў гэтым жа будынку пачала прадаваць крама.

У гэтым годзе арганізаваўся ў Давідоўцах сельскагаспадарчы гурток, старшынёй якога быў выбраны грам. Ціханюк Мікалай. У зменах, якія адбыліся ў Давідоўцах актыўна ўдзельнічалі ўсе жыхары вёскі. Варта адзначыць добрую працу грамадзян Мікалая Міхалюка, Мікалая Ціханюка і шмат іншых. Г.

ПАЖАР У МІЛЕЙЧЫЦАХ

4 верасня ўспыхнуў у Мілейчыцах грозны пажар. Згарэла 7 жылых дамоў і 48 гаспадарчых будынкаў, а таксама дзве жывёліны. У трох гаспадароў пажар знішчыў датла ўсе будынкі.

На ратунак прыбылі пажарныя каманды з Сарнкаў, Варшаўскага ваяводства, Бельска, Кляшчэль, Сямяціч і войска. Дзякуючы ахвярнасці пажарнікаў, пажар удалося лакалізаваць.

Страты, якія прычыніў пажар складаюць звыш мільёна злотых. З першай дапамогай для пагарэльцаў прыйшлі Багінскі Казімір з Жэрчыц, які прывёз адзенне для дзяцей і 200 злотых. Царкоўнаслужыцель мілейчыцкай царквы грам. Такарскі разаслаў па вёсках лісты, з заклікам падняць дабраахвотную складчыну для пагарэльцаў. Вёска Стасіны, Бельскага павета сабрала ўжо 1500 кг збожжа і пераказала ў Мілейчыцы. Дзяржаўная фабрыка кафляў таксама прыступіла да збору сродкаў на дапамогу пацярпеўшым.

УЛАДЗІМІР КОЛАС
Мілейчыцы,
Сямяціцкі павет

Дапамагчы настаўнікам

Шмат клопатаў маюць настаўнікі з памяшканнямі ў вёсках. Клопаты гэтыя выглядаюць аднак жа крыху дзіўна. Справа ў тым, што за памяшканні настаўнікаў у хатах гаспадароў плаціць ГРН-ы. Апошнія абумовілі выплату гэтых грошай ад уплыву падаткаў. Такая ж самая сітуацыя і з зарплатай старажам. Напрыклад, многа непрыемнасці мае з гэтым кіраўніцтва Пачатковай школы ў Шымках, Беластоцкага пав. За настаўніцкія кватэры мясцовая ГРН не плаціць ужо 5 месяцаў гаспадарам, а таксама і старажам. Гаспадары патрабуюць належнасць за памяшканне непасрэдна ад настаўнікаў, якія вымушаны ў сваю чаргу сапраўды многа тлумачыцца. Старажы не маюць прыладаў да выконвання сваёй працы, як шчотак і інш.

Чаму да гэтай пары Кураторыум у Беластоку не падумаў, каб справу вырашыць па гаспадарску і направіць зло, якое прычыняе настаўнікам толькі клопатаў.

(М. К.)

Новы сельгасгурток

13 верасня г. г. арганізаваўся ў Райску сельскагаспадарчы гурток. У гурток уступіла 12 гаспадароў. Старшынёй гуртка выбрана агранома — Міколу Каліноўскага. У бліжэйшы час гурткоўцы намераны купіць новы малацільны атрэгат і рухавік. У наступным годзе яны загаспадаруюць 12 гектараў [illegible] з Дзяржаўнага фонду зямлі. (вб)

УВАГА!

ПАДПІСЧЫКІ І ЧЫТАЧЫ САВЕЦКАГА ДРУКУ. СІСТЭМАТЫЧНА І ТЭРМІНОВА ВЫ АТРЫМАЕЦЕ САВЕЦКУЮ ПРЭСУ, КАЛІ ЗРОБІЦЕ ПАДПІСКУ Ў ПРАДПРЫЕМСТВЕ РАСПАЎСЮДЖВАННЯ ПРЭСЫ І ДРУКУ «РУХ»..

ПАДПІСКУ НА 1960 Г.

НА ЎСЕ САВЕЦКІЯ ВЫДАВЕЦТВЫ ПРЫМАЮЦЬ АДДЗЕЛЫ І ДЭЛЕГАТУРЫ «РУХ» У ПАВЯТОВЫХ ГАРАДАХ І ГАРАДСКІ АДДЗЕЛ У БЕЛАСТОКУ ВУЛ. ЛІПОВА 32 а. ПАДПІСКУ ПРЫМАЕЦЦА ДА 31.Х. 59 Г. ЗАКАЗЫ НА САВЕЦКІ ДРУК ПРЫМАЮЦЦА НА ГАДАВЫ, ПОЎГАДАВЫ І КВАРТАЛЬНЫ ПЕРЫЯДЫ. ЗАКАЗЫ НА ЎСЕ ВЫДАННІ ПАТРЭБНА СКЛАДАЦЬ ПАВОДЛЕ АКТУАЛЬНАГА ПРЭЙСКУРАНТА (*CENNIKA*), ЯКІ МОЖНА АТРЫМАЦЬ ВА ЎСІХ АДДЗЕЛАХ «РУХУ».

Аб турыстыцы ў Белавежы

Калі б мы запыталі ўсіх тых, якія наведваюць Белавежу і захапляюцца яе прыгажосцю, што яны думаюць аб перспектывах гэтага раёна, тады мы атрымалі б такі адказ. — Белавежа мае ўсе магчымасці, каб з цягам часу зрабіцца сэрдцавінай турыстычнага руху. Зразумела, Белавежа маляўніча распаложана над ракой Нараўкай сярод акружаючых яе натуральных лясоў. Калі ўлічым, што ёсць тут багаты прырадазнаўчы музей, старанна ўтрыманы Белавежскі нацыянальны парк, рэзерват жуброў, лосяў і тарпанаў, Бадаўчы інстытут млекакормячых ПАН. Белавежская пушча, сумесна са сваёй прыгожай раслiннасцю, у кожны сезон года таксама мае сваё хараство і прыгожасць. Да гэтага часу захаваліся яшчэ ў ёй узоры мнагагадовых дрэў у форме агромных дубоў, соснаў, а таксама рэдкія ўжо сёння лясныя звяры — якія выклікаюць захапленне ў наведвальнікаў.

Белавежа. Тарпаны.
фота — М. Балкавыцкі

Тры гады назад, сярод белавежскай грамадскасці нарадзілася думка, якая звярнула ўвагу на магчымасць прыстасавання Белавежы для патрэб турыстыкі агульнадзяржаўнага, а нават і замежнага значэння. Ініцыятыва белавежскіх грамадзян ставіла сваёй мэтай дальнейшую актывізацыю Белавежы, узняць яе ў рангу турыстычнага раёна, дзейнасць якога магла б прынесці дэвізы, так патрэбныя нашай дзяржаве.

Патрабаванні насельніцтва адносна развіцця турыстыкі зацікавілі адпаведныя ўлады ў павеце, у ваяводстве, а нават цэнтральныя. На дапамогу не патрэбна было доўга чакаць. За кароткі час дзяржава прыйшла з дапамогай, прыдзяліўшы 2 міл. злотых з прызначэннем на рэгуляцыю ракі Нараўка. На пабудову байдарачнай прыстані і пакупку абсталявання прызначана 350 тыс. злотых. На тэрыторыі Белавежы, апрача Гміннай спулдзельні, актывізавана сваю тарговую дзейнасць і Паўшэхная спулдзельня спажыўцаў. Палепшылася забеспячэнне патрэбнымі таварамі, былі адчынены новыя магазіны. Пабудова лазні пры ўдзеле грамадскіх чынаў падыходзіць да канца. У 1960 годзе пачнуцца работы пры адбудове руін Белавежскага палаца, пабудове басейна для купання і жалезабетоннага маста на рацэ.

У гадах 1960 — 1965 навакольныя вёскі будуць электрыфікаваны, вуліцы Белавежы атрымаюць новыя дарожныя палотны, пачнецца пабудова кінатэатра. Дарога Гайнаўка—Белавежа стане асфальтнай.

З гэтага відаць, што Белавежа хутка стане пунктам турыстыкі і адпачынку, вядомым не толькі ва ўсёй краіне, але і за мяжой.

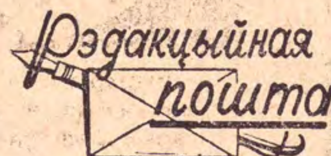
ІДЗІ ДЗЕЦЯНТКОЎСКІ

І ВЫ ТАК ЗРАБІЦЕ

Кожны селянін мае магчымасць выйграць сеялку, веялку, бульбакапалку, сячкарню, плуг, швейную машыну, веласіпед, радыёпрыёмнік і шмат іншых рэчаў, калі прыме ўдзел у конкурсе, які арганізаваў „Związek spółdzielni oszczędnościowo pożyczkowych”.

Каб прыняць удзел у конкурсе трэба ў верасні пакласці на ашчадную кніжку ў банку 500 зл. і не падымаць іх з кніжкі да канца г. года. Калі гэта зрабіць ў кастрычніку трэба палажыць 1 500 зл.

У Гайнаўскім павеце ўжо 370 гаспадароў залажыла ашчадныя кніжкі. Агулам сабралі яны больш 420 тыс. злотых. (мб)

ДАБРААХВОТНАЯ ПАЖАРНАЯ КАМАНДА Ў КЛЮКОВІЧАХ. Каб пабудаваць адпаведную рамізу стварыце грамадскі камітэт пабудовы рамізы, а затым звяртайцеся за дапамогай да павятовых улад і грамадскіх арганізацый.

Час, які займае Вам вучоба, гашэнне пажараў, а таксама другія працы, якія садзейнічаюць супроцьпажарнай бяспецы, Прэзідыум ГРН абавязана залічыць Вам на т. зв. «fundusz gromadzki».

„NIWA”

Organ ZG BSTK. Adres ZG BSTK: Białystok M. C. Skłodowskiej 7, tel. 54-14.

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41, red. naczelny i sekretariat 25-89.

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa”.

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch”. Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę” przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł, półrocznie — 20.30 zł, i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch” Warszawa.

Zamówienie na „Niwę” z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA”, Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16.

Nkl 7150 Zatk P 3

МІНІЯТУРЫ

УДЗЕЛЬНІЧАЎ

— Галаву адкручу! З хаты выганю, калі яшчэ хоць раз у тваім дзённіку ўбачу двойку! — крычаў разгневаны бацька і трос дзённікам перад збянтэжаным тварам сына.

Ніводная двойка ў дзённік больш не трапляла. Бацька вельмі ганарыўся сваім учынкам... Тое, што сын не бярэ больш дзённіка ў школу, ён не ведаў...

ЗДАРЭННЕ З СУСЕДКАЙ

— Ты чула, што з нашай суседкай здарылася?

— Не. А што?

— Аслепла, мабыць, небарака. За тры крокі знаёмых не пазнае.

— Няўжо?... Якая крыўда для яе мужа, ён жа павышэнне па службе атрымаў!

БЫДЛЯЧЫЯ СПРАВЫ

Людзі сёння на кароў крыўдзяцца. Гарадскія чытачы крыўдзяцца на нястачу мяса, а без мяса ў каструлі юшка посная не па спадобе чалавеку. Міністэрскія заолагі свае прэтэнзіі маюць да нашых кароў. Малако хваляць, але на мяса крывяцца. Таму міністэрства закупіла шэрыя каровы сементальскай пароды з Галандыі. З Даніі збіраюцца прывезці быкоў чыстай пароды. Усё дзеля таго, каб выхаваць больш пародзістых кароў.

Мусіць з гэтай спробы нічога добрага не будзе. Затое непрыемнасці могуць быць.

Па-першае, невядома, ці спадабаюцца нашым каровам быкі-чужаземцы.

Жаночая парода надта грымасная. Убачыць, напрыклад, нашая карова датчаніна, рагамі закруціць, хвост падагне і чужаземца бліжэй не дапусціць. То ёй масць не спадабаецца, то рогі не па густу пакажуцца, і хто ў гэтым разбярэцца. Людзі ізноў з сементалкамі бяды набяруцца. Як жа з імі абыходзіцца, калі ў нас ніхто па-галандску не ўмее гаварыць, а чужаземцы па-беларуску не разумеюць. А да таго яшчэ нашы каровы звыклі салому да вясны жаваць. Што-праўда ад гэтага худнуць, але потым на майскім папасе, як на курорце папраўляюцца, а пра галандскіх мы не ведаем да чаго яны прывыклі. Можа іх галандскім какао паілі — хто ведае?

У сементалак ад нашай саломы балячкі, на бяду, павыскакваюць. І не вядома ці патрапяць нашы ветэрынары лячыць заграрічных кароў.

Нашы каровы да ветэрынараў ужо прывыклі. Бывае, карова захварэе, і так нацерпіцца пакуль ветэрынар з ёю справіцца, што больш хварэць не хоча.

З быкамі таксама па-рознаму можа атрымацца. Напрыклад: на лузе пасецца наш бугай, а тут раптам, адкуль не вазьміся, датскі сябра паказваецца. Капытамі перабірае як кабыла з цырка — хваліцца сваёй іншаземнай паходкай.

Наш бугай морду падыме, ноздры раздзьмуе, іншаземны запах пачуе і не дзіва, што збесіцца. Потым з датскага быка ніхто і дзіравай скуры не захоча купіць.

Значыцца, клопатаў сабе наробім.

Заграрічныя каровы — мясістыя, значыцца і цяляты будуць цяжэйшымі за нашых цялят. Таму няма ніякай пэўнасці, што такая раса развялася б у нас. У нас, як вядома, ёсць многа аматараў, якія любяць цялят абухам глушыць. Калі акажацца, што чвэртка мяса цяляціны будзе больш важыць, тады ніводзен бычочак да быка не дажыве.

На маю думку галандскім каровам трэба, перш за ўсё паказаць характар нашага жыцця. А то нейкая сементалка ўцячэ назад у Галандыю і раскажа як у нас каровы жывуць, так і сораму праз іх набярэмся.

Таму, грамадзяне добрыя, калі вам пападзецца галандская карова, трымайце яе на прывязцы і нават нанач з ланцуга не спускайце.

Дзядзька Лявон.

Што я бачыў і чуў

Муж і жонка насілі фамілію Ціхаміравых, у іх было радыё «Дружба», аднак яны ўвесь час ваявалі з сабой.

✲

У сваёй навуковай працы ён сцвярджаў, што не ўвесь снег падае на зямлю — частка яго застаецца на стрэхах.

✲

У яе толькі зубы былі з высакароднага металу.

✲

Натхненне часта наведвала пісьменніка, але не знаходзіла яго дома... Ён заўсёды тырчэў на юбілеях.

✲

Ён быў незвычайным хуліганам. Хуліганіў толькі ў Палацы культуры.

Н. ВЕРАБ'ЁЎ
(«Кракадзіл»)

— Ці не знойдзецца ў вас, сябра, якой-небудзь гравачкі.

АСЦЯРОЖНЫ

У рэстаране наведвальнік звяртаецца да афіцыянта:

— Чаму вы так асцярожна нясеце гэтую катлету?

— А бо яна мне, паганая, ужо два разы ўпала на падлогу...

ДОБРЫ ДЗЕНЬ

Аднойчы дзядзька Фёдар здарава падвыпіў. Раніцой на досвітку вяртаецца дамоў і ледзь трымаецца на нагах:

— Чорт ве... ведае... якія дзверы, па... падыходзяць... да ма... майго ключа...

✲

— Што гэта, жонка, ты ізноў аддала 150 зл. на капялюш? Так раскідаць грашыма — грэх.

— Будзь спакойным. Гэты грэх упадзе толькі на маю галаву.

б-ч.

✲

Вёскай ішоў нейкі падарожны. Ён увайшоў у хату адной з гаспадынь і просіць кіслага малака. Гаспадыня наліла яму ў міску кіслага малака, паклала на стол лыжку і папрасіла есці, а сама выйшла на панадворак. У хаце ля дзвярэй ляжаў сабака.

Як толькі падарожны ўзяў лыжку і хацеў есці — сабака пачаў брахаць. Так і сядзіць падарожны, а есці не можа, бо сабака ўсё бурчыць. Прыходзіць гаспадыня. Убачыўшы, што малако не кранута пытае:

— А чаму вы не есцё малака?

— Як я хачу толькі есці, то сабака брэша і не дае.

— Ой, прабачце, схапілася гаспадыня, гэта ж сабачая міска. таму ён і вам з яе не дае.

Прыслаў ЯНКА ПЛЕВА
Ласінка Гайнаўскі павет.

Апраўдаўся

Мужык павёз прадаваць барана на ярмарку ў горад. Пад вечар яму ўкралі яго. Калі вярнуўся дахаты, — гаворыць да жонкі:

— Ты не ўяўляеш, Таццяна, як сёння на ярмарцы ўсё кралі ад самай раніцы. Але я ўсё ж-такі не дурань, увесь дзень сцярог барана, як свайго вока. Толькі пад вечар... укралі.

(М. К.)

ЭПІГРАМЫ

Ю. БЛАГАЎ

ВАЖНАЯ ПРЫЧЫНА

У раманіста сталага, ў вагоне,
Спытаў юнак сядзеўшы візаві
Чаму ён ў сваіх кнігах не закране
Тэму глыбокага, складанага кахання.
І раманіст, абдумаўшы праблему,
Так адказаў, як бы абараняўся:
— Пісьменніку патрэбна зжыцца з тэмай,
А я законным шлюбам ўжо звязаўся.

В. НІКАЛАЕНКА

ВОЛЕЛЮБНЫ ВЯПРУК

Вяпрук вішчаў: «Свабоды мала, волі!...»
А выпусцілі: зрыў усё на полі,
Гароды перарыў... І за такія балі —
Яго адразу закальчыкавалі.

ЖОНКА ВІНАВАТА.

— Чаго ты, куме, п'еш так дужа?
— Я з гора п'ю, каханы дружа.
— Якое ж гора у цябе?
— Дык жонка піці не дае...

МІКОЛА ПАЛАТАЎ

ЛІХА ПРАДАЎЦА НЕДАЛІВАЙКІ

Ён за навуку, за спутнікаў «балеў».
І захапляўся: «Цуда! Дзіва!»...
Вось толькі аўтаматаў не цярпеў —
Такіх, што разліваюць піва.

Пераклала — З. БУСЛОВІЧ

УЛАДЗІМІР КОРБАН

Слановая зарплата

Казёл быў у Вала сакратаром.
І вось на пашы, неяк рана,
Яму заўважыў конь Буланы:
«Мы з Вараным ніяк не разбяром,
Навошта гэткая табе пасада?
Ні чыну ў цябе тут, ні акладу.
Ты ж не хто-небудзь, а Казёл!
Цябе не паважае Вол».
«Ну, кінь, — сказаў Казёл, — і дужа паважае.
Што чыну я не маю,
Дык гэта не бяда А вось аклад
Я маю значны, брат:
Сланом лічуся я па штату
І атрымоўваю слановую зарплату».

✲

А хіба ў нас не так? — Залічваюць у штат
Кагосьці на пасаду інжынера,
А даручаюць падшываць паперы.

— Вон пайшла, ведзьма, я першая яго выратавала...